

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Liikenne- ja viestintävirasto
PL 320, 00059 TRAFICOM
kirjaamo@traficom.fi

Lausunto UAS-ilmatilavyöhykkeiden perustamista koskevasta määräysluonnoksesta TRAFICOM/63725/03.04.00.00/2020

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 3587 jäsentä loppuvuonna 2020) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdysiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry kiittää lausuntopyyynnöstä. Tringa on tutustunut UAS-ilmatilavyöhykkeiden perustamista koskevaan määräysluonnokseen ja sen liitteisiin ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Määräysluonnoksen tarkoituksena on perustaa kieltäviä, rajoittavia ja sallivia UAS-ilmatilavyöhykkeitä enintään kolmen vuoden ajaksi liitteissä osoitetulla tavalla. Määräys on tarpeellinen ja selkeyttää miehittämättömien ilma-alusten toimintaa ja sille asetettavia rajoituksia sekä turvallisuutta. Nyt esillä olleessa luonnoksessa ei kuitenkaan huomioida rajoittavien UAS-ilmatilavyöhykkeiden roolia tärkeiden linnustonsuojelualueiden suojelemisessa. Vaikka miehittämättömillä ilma-aluksilla on useita hyödyllisiä käyttötarkoituksia, niistä on myös runsaasti potentiaalista vakavaa haittaa luonnonvaraisille linnuille ja muille eliöille. Tringa katsoo, että ilmailulakiin (864/2014, IlmailuL) perustuvat rajoitukset ovat tarpeellisia linnustollisesti tärkeiden alueiden suojelemiseksi, ja esittää miehittämättömien ilma-alusten toiminnan rajoittamista tällaisilla alueilla.

Rajoittavien UAS-ilmatilavyöhykkeiden perustaminen linnustonsuojelualueille

IlmailuL 11 a §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla miehittämätöntä ilmailua voidaan välttämättömästä syystä rajoittaa tai kieltää ympäristön suojelemiseksi. Tämä tapahtuu perustamalla ilmailua rajoittava tai kieltävä UAS-vyöhyke. Tringan näkemyksen mukaan rajoittavien UAS-ilmatilavyöhykkeiden perustaminen tärkeille

linnustonsuojelualueille on välttämätöntä miehittämättömien ilma-alusten haittavaikutusten torjumiseksi ja vähentämiseksi. Esimerkkejä tällaisista linnustonsuojelualueista Uudenmaan alueella ovat Helsingin Vanhankaupunginlahti ja Östersundomin lintuvedet, Espoon Laajalahti ja Matalajärvi, Hyvinkään Ridasjärvi, Norra Fladet ja Saltfjärden Kirkkonummella sekä Karjaan Lepinjärvi, Vihdin Vanjärvi ja Nummi-Pusulan-Lohjan lintuvedet Lohjalla. Tällaiset kohteet ovat linnustollisesti arvokkaita lintuvesiä ja kosteikkoja, joiden pesimälajisto ja alueella vuosittain tavattava muu linnusto on erittäin monimuotoista. Esityksemme ei kuitenkaan rajoitu näihin alueisiin.

Miehittämättömien ilma-alusten vaikutukset linnustoon

Miehittämättömien ilma-alusten luonnonvaraisille linnuille aiheuttamat haittavaikutukset voidaan jakaa karkeasti viiteen eri kategoriaan (Mayntz 2020):

- 1) pesinnän häiritseminen
- 2) petolintujen reviiirikäyttäytymisestä johtuvat hyökkäykset
- 3) soitimen häiritseminen
- 4) ruokailunaikaiset häiriöt
- 5) törmäysriskin kasvaminen

Ilma-alukset voivat häiritä pesintää esimerkiksi ajamalla hautovan linnun pois pesältä, jolloin pesä jää ilman valvontaa ja on alttiina saalistajille. Toiseksi petolintujen reviiirikäyttäytyminen voi saada petolinnun hyökkäämään ilma-aluksen kimppuun. Tämä aiheuttaa linnulle stressiä ja voi johtaa pahimmillaan fyysisiin vammoihin mahdollisen yhteentörmäyksen yhteydessä. Myös yleinen törmäysriski voi kasvaa ilma-alusten käytön ja määrän kasvaessa, vaikka tällaisia tapauksia ei toistaiseksi ole tiedossa. Soidintavilla linnuilla ilma-alusten aiheuttama häiriö voi kohdistua soitimeen ja pahimmillaan keskeyttää sen kokonaan, jolloin lisääntyminen voi häiriintyä. Ruokailunaikaisilla häiriöillä tarkoitetaan tilannetta, jossa ilma-alus saa linnun pakenemaan ruokailupaikalta ja pahimmillaan hylkäämään kyseisen ruokailupaikan kokonaan.

Valtaosa näistä häiriöistä perustuu ohi tai yli lentävän ilma-aluksen aiheuttamaan pakoreaktioon. Tutkimuskirjallisuudessa on viitteitä siitä, että ohituskorkeudella ei ole juurikaan merkitystä pakoreaktion todennäköisyyden ja voimakkuuden kannalta (Weston ym. 2020), kun puhutaan ilma-alusten tyypillisesti käyttämistä lentokorkeuksista. Lintuvesiympäristössä levähtävät linnut ja pesivät kahlaajat vaikuttavat olevan erityisen alttiita ilma-aluksen aiheuttamalle häiriölle (Suomen ympäristökeskus 2020).

Tringa muistuttaa, että valmiiksi uhanalaiset lajit ovat erityisen herkkiä vähäisellekin ylimääräiselle häirinnälle, etenkin jos häirintä kohdistuu pesintään ja lisääntymiseen tai ruokailuun. Tällaisten lajien tapauksessa ylimääräisellä häirinnällä voi olla jopa populaatiotason vaikutuksia.

Luonnonsuojelulain tahallisen häirinnän kieltö

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 39 §:n rauhoitussäännökset suojelevat rauhoitettuja lintuja tahalliselta häiritsemiseltä lisääntymisaikana ja tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla ja rauhoittavat erikseen suurten petolintujen säännöllisesti käyttämät pesäpuut. Nämä säännökset ovat kuitenkin osoittautuneet yksin riittämättömäksi instrumentiksi takaamaan rauhoitettujen lintujen pesimärauhaa ja tärkeiden levähdyspaikkojen suojelua. Tämän vuoksi Tringa esittää, että tärkeille linnustonsuojelualueille perustettaisiin rajoittavia UAS-ilmatilavyöhykkeitä siten, että miehittämättömien ilma-alusten toimintaa rajoitettaisiin näillä alueilla vuosittain ajallisesti lintujen pesimäaikaan sekä syysmuuton levähdysaikana 1.4.–30.10. Rajoitus perustuisi IlmailuL 11 a §:n 1 momentin 7 kohtaan ja vyöhykkeiden tarkoitus olisi ympäristön

suojeleminen näillä alueilla. Rajoitus olisi myös linjassa LSL 39 §:n tahallisen häirinnän kiellon kanssa: ilma-aluksen lennättäminen tärkeillä lintualueilla esitettyyn rajoitusaikaan aiheuttaa hyvin suurella todennäköisyydellä rauhoitussäännöksissä tarkoitettua tahallista häirintää. Rajoittavien UAS-ilmatilavyöhykkeiden perustamisella harrastetoimintaa voitaisiin tehokkaasti ohjata pois tärkeiltä lintualueilta sellaisiin ympäristöihin, joissa linnustoon ei kohdistu yhtä suuria häirintäpaineita.

Poikkeukset kiellosta

IlmailuL 11 a §:n 5 momentin mukaisesti esitetty rajoitus ei koskisi alueen lukuun tapahtuvaa miehittämättömällä ilma-aluksella harjoitettavaa toimintaa. Miehittämättömällä ilma-aluksilla on myös arvokkaita sovellusmahdollisuuksia suojele- ja tutkimustoiminnassa (ks. esim. Magero ym. 2017). Näin ollen IlmailuL 11 a §:n 3 momentin mukaisesti tällaista toimintaa varten voitaisiin asettaa ehtoja, joiden mukaan miehittämättömien ilma-alusten käyttö suojele- ja tutkimustarkoituksiin olisi rajoittavalla vyöhykkeellä sallittua toimivaltaisen viranomaisen myöntämällä luvalla. Ilmatilavyöhykkeiden rajoitukset eivät myöskään koskisi IlmailuL 11 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja tahoja.

Johtopäätökset

Tringa katsoo, että ympäristön suojelemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi on tärkeää ja välttämätöntä perustaa miehittämättömien ilma-alusten toimintaa rajoittavia UAS-ilmatilavyöhykkeitä edellä esitetyn kaltaisille tärkeille linnustonsuojelualueille. Tämä turvaisi tärkeitä luontoarvoja, edistäisi sekä kansallisia että kansainvälisiä tavoitteita luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi ja selkeyttäisi ilma-alusten toiminnan juridista viitekehystä sekä järjestöjen, viranomaisten että ilma-alusten käyttäjien näkökulmasta.

Helsingissä 09.04.2021

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet:

Magero, C. – Dossa, J. – Ajagbe, A., Monitoring biodiversity using drone technology. Birdlife International 2017.

Mayntz, M., The Impact of Drones on Birds. The Spruce 2020.

Suomen ympäristökeskus, Helmi-elinympäristöohjelman lintuvesiteeman selvitykset droonin käytöstä vesilintujen poikuelaskennoissa. Julkaisematon muistio 2020.

Weston, M. – O’Brien, C. – Kostoglou, K. – Symonds, M., Escape responses of terrestrial and aquatic birds to drones: towards a code of practice to minimize disturbance. Journal of Applied Ecology 57/4, 2020.